

DEJAN GABROVŠEK

LASTNOSTI VPRAŠALNIH IN OZIRALNIH ZAIMKOV TER RAZLIKE MED NJIMI

COBISS: 1.01

[HTTPS://DOI.ORG/10.3986/JZ.31.1.02](https://doi.org/10.3986/JZ.31.1.02)

Prispevek predstavlja temeljne razlike med vprašalnimi in oziralnimi zaimki in opisuje skladenjska okolja, kjer se pojavljajo. Glavne razlike med vprašalnimi in oziralnimi zaimki so v pomenu, skladenjskih položajih, možnosti prirednega povezovanja in možnosti elipse. *Kaj* in *kar* sta edina zaimka, ki lahko stojita v istih skladenjskih okoljih, *kateri* sodi v obe skupini zaimkov.

Ključne besede: skladnja, odvisnik, vsebinski odvisnik, vprašanje, nematično dopolnilo

Properties of Interrogative and Relative Pronouns and the Differences between Them

This article presents the main differences between interrogative and relative pronouns and describes the syntactic positions they appear in. The main differences between interrogative and relative pronouns lie in their meaning, syntactic positions, the possibility of coordinate conjunction, and the possibility of ellipsis. *Kaj* and *kar* are the only pronouns that can appear in the same positions, with *kateri* belonging to both groups of pronouns.

Keywords: syntax, dependent clause, content clause, question, supplementary clause

1 Uvod

Prispevek¹ se osredotoča na osnovne lastnosti vprašalnih (1) in oziralnih (2) zaimkov in na razlike med njimi.

[1] *Kdo* je posredoval podatke?

[2] *Kdor* zna, pač zna.

Dejan Gabrovšek ■ ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Ljubljana ■
dejan.gabrovsek@zrc-sazu.si ■ <https://orcid.org/0000-0002-4995-1814>

Prispevek je nastal v okviru programa Z6-60182 Raziskava podredij v slovenski večstavčni povedi, ki ga financira Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije.

- 1 Povod za prispevek je polemika, ali je slogan *Kaj je notri, šteje*, pravilen. Na to vprašanje je nastal odgovor tudi v Jezikovni svetovalnici (Gabrovšek 2025). Zahvaljujem se dr. Alenki Jelovšek za spodbudo, da je ta članek nastal.

Med vprašalne in oziralne zaimke uvrščamo vse besede, ki se pojavljajo skladenjskih okoljih, obravnavanih v nadaljevanju: to velja tudi za prislovne zaimke, ki jih nekatere raziskave med zaimke ne uvrščajo (Ahačič 2017: 52), saj se v prispevku kaže, da se lastnosti prislovnih oziralnih zaimkov (*kjer*, *kakor*) prekrivajo s samostalniškimi (*kdor*) ali povedano drugače: *kdor* in *kjer* imata več skupnih lastnosti kot *kdor* in *kdo* ter *kje* in *kjer*.² Problematična je še vsaj uvrstitev besede *ki*, saj sinhrono gledano oziralnega morfema *-r* nima in za razliko od ostalih oziralnih zaimkov brez izražene odnosnice ne nastopa, a jo tu zaradi ostalih podobnosti z oziralnimi zaimki štejemo med oziralne zaimke. Natančneje se sicer v problematiko besednih vrst ne bomo spuščali.³ Ne glede na stavčnočlensko vlogo vprašalnih in oziralnih zaimkov bomo uporabljali poimenovanje zaimek; termina oziralni veznik ne bomo uporabljali, čeprav je (glede na vlogo oziralnega elementa v stavku) s skladenjskega vidika smiseln.

Vprašalni zaimki so zaimki, ki uvajajo vprašalne stavke in vprašalne vsebinske odvisnike. To so *kdo*, *kaj*; *kakšen*, *kolikšen*, *kateri*, *kolik*, *čigav*; *kje*, *kam*, *kod*, *odkod*; *kdaj*, *doklej*; *kako*, *koliko*; *zakaj*, *čemu*.⁴ Celota pojavitev vprašalnih zaimkov v korpusu Gigafida 2.0 je 8.100.823.⁵

Oziralni zaimki so zaimki, za katere je definicijski morfem *-r*. To so *kdor*, *kar*; *kateri*, *ki*,⁶ *kakršen*, *kolikršen*, *čigar*; *kjer*, *kamor*, *koder*, *dokoder*,⁷ *odkoder*; *kadar*; *kakor*, *kolikor*; zelo podobno se obnaša tudi veznik *ko*, zato ga upoštevamo pri analizi, čeprav ni zaimek. Oziralni morfem *-r* se je razvil iz poudarjalne členice *že*, ki se med drugim ohranja v ruščini: он же pomeni 'prav on'⁸ (Snoj 2016: 619). *Kdor* torej pomeni 'prav on/točno ta, ki'. Oziralni zaimki se uporabljajo le v vezniški vlogi in uvajajo vse vrste odvisnikov in nematična dopolnila (izjema je le zaimek *kdor* (Gabrovšek 2019; Gabrovšek – Krvina 2025)) ter so s tovrstno navezovalno sposobnostjo med vsemi vrstami zaimkov najbližje veznikom (Pogorelec 2021: 131; Gabrovšek 2024b: 227). Oziralnost je pomembna lastnost podrednosti

2 Trojar (2025) opozarja, da so zlasti oziralni zaimki besede, ki jih slovnice uvrščajo v različne besedne vrste hkrati, gre za t. i. polikategorizacijo. V tej razpravi uvrščamo oziralne zaimke med zaimke, vanje pa uvrščamo tudi prislovne zaimke. Drugačne uvrstitve niso napačne, ampak upoštevajo drugačen vidik.

3 O *ki* in *kateri* natančneje Cazinkić 2001.

4 Slovenska vzhodna narečja (tako poimenovana zato, ker nimamo podatka, katera območja pojav obsega, velja pa vsaj za celotno panonsko narečno skupino, vzhodna štajerska narečja (npr. kozjansko-bizeljsko), ponekod tudi belokranjska narečja (vir: dr. Mojca Kumin Horvat, ustno)) med poljubnostnimi, vprašalnimi in oziralnimi zaimki izrazno ne ločujejo. To rabo opisuje tudi SSKJ2 pri zaimku *kdo*: 4. nar. vzhodno *kdor*: *kdo* je pri naši mizi, bo tudi delal. Sovpad oblik izkazuje tudi *Kostelski slovar*, npr. *kdo*, *kjer* (*ke*), pri zaimku *kar* pa se izkazuje dvojničnost (*ka*:*r* in *'ka*:*j*) (Gregorič 2015).

5 [lemma="kdo|kaj|kakšen|kolikšen|kateri|kolik|čigav|kje|kam|kod|odkod|kdaj|doklej|kako|koliko|zakaj"]

6 Starejše *kir*.

7 Pojavlja se zelo redko, pogosteje pisano narazen v predložni zvezi *do koder*.

8 Drugi pomen te zveze je 'on pa'.

in eno izmed meril za podrednost (Gabrovšek 2024a: 78). Celota pojavitev oziralnih zaimkov vključno s *ko* v korpusu Gigafida 2.0 je 20.071.527. To pomeni, da je razmerje med vprašalnimi in oziralnimi zaimki 1 : 2,5 v korist oziralnih.

Vsi zgledi so iz Gigafide 2.0, razmerja med vprašalnimi in oziralnimi zaimki pa so prikazana tako natančno, kot jih dopušča korpusna analiza. Zgleds smo iskali z ukazi CQL.

2 RAZLIKE IN LASTNOSTI

Vsako (pod)poglavje predstavlja eno razliko (ki je hkrati tudi lastnost) v rabi vprašalnih in oziralnih zaimkov.

2.1 Pomen vprašalnih in oziralnih zaimkov

Vprašalni zaimki se v prvem pomenu (uvajanje vprašalnih stavkov) nanašajo na (še) neznano, nedoločeno osebo (*kdo*), stvar (*kaj*), lastnost (*kakšen*), kraj (*kje*), čas (*kdaj*), način (*kako*), vzrok (*zakaj*), namen (čemu) (Bajec 1972: 25). To odraža tudi razlaga zaimka *kdo* v SSKJ2: 'izraža vprašanje po neznani osebi'. Ta pomen se prenese tudi v vezniško rabo. Odgovorov na vprašanje v zgledu 1 je več (podatke je lahko posredovala oseba₁, oseba₂ ... oseba_n). Enako se vprašalni zaimek obnaša v vezniški rabi: pri zgledu 4 v naslednjem poglavju bo lahko sedež pokrajine v mestu₁, mestu₂ ... mestu_n. Pomensko so vprašalni zaimki s tem blizu poljubnostnim in oziralnopoljubnostnim zaimkom: nabor možnosti njihovih potencialnih referentov je zelo širok (Gregorčič 2021: 74; 2024: 43).⁹

Oziralni zaimki se v odvisniku nanašajo na odnosnico (zaimek) v matičnem stavku in izražajo istega udeleženca (*kdor*, *kar*; *ki*, *kateri*), isto lastnost (*kakršen*), kraj (*kjer*, *koder*), čas (*kadar*; *ko*; *dokler*), način (*kakor*), pogoj ((v) *kolikor*) kot odnosnica (Sonnenhauser – Wandl 2020). To odraža razlaga zaimka *kdor* v SSKJ2: 'za uvajanje stavka, ki določa zaimensko odnosnico za osebo, nakazano v nadrednem stavku'. Navezovanje na stavčni člen (nanašalnice) nevezniškega stavka velja tudi za nematična dopolnila, le da je tam vezniški stavek izhodišče za vpeljavo nove, nerestriktivne informacije. Oziralni zaimek se nanaša na točno določeno eno vsebino, ki jo definira oziroma zamejuje vsebina odvisnika. V zgledu 5 v naslednjem poglavju je najlepši zgolj in samo kraj, kjer živim – kar hkrati pomeni, da nikjer drugje ni tako lepo.¹⁰

Vprašalni in oziralni zaimki se razlikujejo po tem, katere udeleženske vloge zasedajo odvisniki, ki jih uvajajo: oziralni odvisniki lahko izražajo vse udeleženske vloge: vršilec (zgled 2), prejemnik (zgled 18), prizadeto (zgled 17),

⁹ Poljubnostni zaimki izražajo nedoločenost, poljubnost denotata (razlaga poljubnostnega *kaj* v SSKJ2: 'izraža nedoločeno, poljubno stvar, pojav'), oziralnopoljubnostni pa poljubnost denotata (razlaga *karkoli* v SSKJ2: 'izraža poljubno stvar, pojav').

¹⁰ Podobno in natančneje o tem tudi Kordić 1995; Cazinkić 2000.

vsebina (zgled 53),¹¹ vsebinski odvisniki, ki jih uvajajo vprašalni zaimki, pa le udeležensko vlogo vsebine. Oziralni osebkov odvisnik, ki ga uvaja zaimek *kdor*, vsebine ne more izražati. Zaimek *kar* predstavlja most med skupinama, saj izraža vlogo vsebine (gl. razdelek 3.1).

Oziralni zaimki in odvisniki so pomensko in skladenjsko bliže besedi oziroma leksemu: nanašajo se le na en točno določen denotat (kot se tudi beseda), uporabljajo se v slovarskih razlagah (gl. razdelek 2.1.4), priredno se povezujejo z besedami, in to veliko pogosteje kot vprašalni zaimki (gl. razdelek 2.2.2.4). Pomen zaimka in stavka, v katerem stoji, se prekrivata – to velja vsaj za vezniško rabo, saj je pomen veznika (ali zaimka v vezniški vlogi) pomen razmerja (Krvina – Žele 2018: 7).

2.1.1 Izključevalnost rabe vprašalnih in oziralnih zaimkov

Razlika v pomenu vprašalnih in oziralnih zaimkov se kaže v rabi vprašalnih in oziralnih zaimkov, ki se izključujeta: kjer stoji oziralni zaimek, vprašalni ne more in obratno. Delna izjema je par *kaj* : *kar*. Izključevalnost rabe *kdo* in *kdor* je vidna tudi ob primerjavi obeh s funkcijo korpusnega iskanja Sketch diff, saj se glagoli, ki se uporabljajo s *kdo* ali *kdor*, skoraj ne prekrivajo. Prekrivnost glagolov, ki se uporabljajo s *kaj* in *kar*, je medtem velika (gl. razdelek 3.1).

Natančneje bo izključevanje in dopolnjevanje rabe vprašalnih in oziralnih zaimkov prikazano v nadaljevanju, tu pa navajamo nekaj slovničnih zgledov in neslovničnih pretvorb.

[3] *Kdor* išče, ta najde.

[3a] **Kdo* išče, ta najde.

[4] *Mnenja o tem, kje naj bo sedež pokrajine, so razdeljena.*

[4a] **Mnenja o tem, kjer naj bo sedež pokrajine, so razdeljena.*

[5] *Najlepše je tu, kjer živim.*

[5a] **Najlepše je tu, kje živim.*

2.1.2 Prikaz pomenske razlike vprašalnih in oziralnih zaimkov

Pomensko razliko bomo prikazali še na primeru oziralnega in vsebinskega prilastkovega odvisnika.

[6] *Novica, ki jo boste zvedeli iz pisma, vam bo prinesla veselje.*

[7] *Njegove upe podre novica, da je zbolel za rakom.*

Oziralni prilastkov odvisnik izraža informacijo predvsem o okoliščinah (Katera novica? Tista, ki jo boste izvedeli iz pisma in ne na primer po telefonu), vsebinski odvisnik pa izraža vsebino te novice (da je zbolel za rakom in ne na primer za gripo).

¹¹ V razpravi se omejujemo na navedene udeleženske vloge: različne razprave obravnavajo različno število udeleženskih vlog, v raziskavi Gabrovšek (2023a) pa se je izkazalo, da je za obravnavo odvisnikov bolje operirati z manjšim številom vlog.

Zgleda lahko kombiniramo: Novica, ki jo boste zvedeli iz pisma (okolščine o prejetju novice), je novica, da je zbolel za rakom (vsebina prejete novice), oziroma: Novica, ki jo je izvedel iz pisma, da je zbolel za rakom, mu je podrla upanje.

2.1.3 Nanašanje

Oziralni zaimek izraža istega udeleženca znotraj odvisnika, kot ga odvisnik kot celota (zgled 9). Vprašalni zaimek tega ne more, kar kaže zgled 8. Oziralni zaimek se hkrati nanaša na matični stavek (kar omejuje, v katero besedno vrsto lahko spada) in na povedek odvisnika (kar mu pri samostalniških zaimkih določa sklon), vprašalni zaimek pa se nanaša zgolj na povedek odvisnika. To se vidi tudi po tem, da so pogosto vsi udeleženci v matičnem in odvisnem stavku različni, pri oziralnih odvisnikih pa vsaj en udeleženec oziroma stavčni člen *mora* biti isti.¹²

[8] Nič ne vprašaš O_i, kje in s kom_j sem preživel nekaj večerov.

[9] [Kdor_i seje veter, (ta)_j], bo žel vihar.

Ena od posledic tega je tudi možnost prirednega povezovanja vprašalnih zaimkov ne glede na stavčnočlensko vlogo zaimka znotraj odvisnika (*kje* kot prislovni zaimek, *kdo* samostalniški zaimek), kar sicer ni možno, saj lahko priredno povezujemo le besede z enako stavčnočlensko vlogo (gl. razdelek 2.2.2.3). Tako povezovanje je možno (in pogosto), ker oba zaimka uvajata isti in enak odvisnik.

2.1.4 Raba v slovarskih razlagah

Oziralni zaimki so ravno zaradi nanašalnosti na točno določen denotat uporabljeni v slovarskih razlagah: kot uvrščevalna pomenska sestavina (*kdor*, *kar*, *ki*) ali pa kot veznik prilastkovnega odvisnika (*kraj*, *kjer*). Vprašalni zaimki se v razlagah ne uporabljajo. Primeri iztočnic in njihovih razlag iz SSKJ2 in eSSKJ: alergik: '*kdor* ima alergijo'; aspekt: '*kar* določa, opredeljuje merila za presojanje'; abrahamov: '*ki* je v zvezi z abrahamom'; apnišče: '*kraj*, *kjer* se žge apno'; anomija: '*stanje*, *ko* razpadajo družbene, moralne norme, vrednote ter vezi med posameznikom in družbo'.

2.1.5 Tvorba zaimka s *koli*

Iz oziralnih zaimkov s povezavo z morfemom *koli* nastanejo naslednji oziralnopoljubnostni zaimki:¹³ *kakršenkoli*, *katerikoli*, *kakorkoli*, *karkoli*, *kdorkoli*, *kadarkoli*, *kjerkoli*, *kamorkoli*, *koderkoli*, *kolikorkoli*. Tvorba z morfemom *koli* je torej za oziralne zaimke običajna (čeprav ne za vse, npr. *čigarkoli* se pojavlja le desetkrat, **doklerkoli* se ne pojavlja), za vprašalne pa ni možna. *Kdaj* se sicer povezuje v *kdajkoli/kdaj koli*, a gre pri tem za poljubnostni zaimek.

¹² To omogoča tudi povedi kot *Si*, *kar si*, ki jih z vprašalnimi zaimki ne moremo tvoriti.

¹³ Razvrščeni po frekvenci padajoče. Pri zapisu narazen se pojavljajo isti zaimki.

2.2 Skladenjska okolja vprašalnih in oziralnih zaimkov

V tem poglavju obravnavamo posamezna skladenjska okolja, kjer se pojavlja vsaj ena vrsta obravnavanih zaimkov.

2.2.1 Uvajanje vprašalnega stavka

Osnovna vloga vprašalnih zaimkov je uvajanje vprašalnih stavkov, natančneje za dopolnjevalna vprašanja (Zajc 1969: 21; Škvorc 2021: 52).¹⁴ Odgovor na vprašanje je konkretizacija vprašalnega zaimka. To je tudi eno od mest, kjer nova, neznaná informacija ni na koncu stavka, ampak obvezno na začetku. Vprašalni zaimek lahko stoji tudi kot samostojni stavek. Oziralni zaimki se tu ne pojavljajo (**10a**).

[10] *Kdo vse lahko prejme darilo?*

[10a] **Kdor vse lahko prejme darilo?*

[11] *Ob kakšnih priložnostih dobivamo darila?*

2.2.2 Vezniška raba v odvisniku

Vprašalni in oziralni zaimki nastopajo kot vezniki v odvisnikih, o izbiri vrste zaimka pa odločajo vezljivostne in družljivostne lastnosti povedka v matičnem stavku oziroma pomen samostalnika, če je odvisnik prilastkov.

Vezljivi odvisniki se delijo na oziralne in vsebinske (Žele 2016a; 2017: 92; Gabrovšek – Žele 2019; Gabrovšek 2023a; Benić 2024: 54), vsebinski odvisniki pa se delijo glede na skladenjski naklon (Toporišič 1992: 273; Gabrovšek 2023a: 111), to so povedni naklon (uvaja ga predvsem veznik *da*), vprašalni naklon (uvajajo ga vprašalni zaimki, *če*, *ali*), velelni naklon (uvajajo ga vezniki *da*, *naj*, *da naj*) in želelni naklon (uvajata ga predvsem veznika *da*, *če*). V tem prispevku se osredotočamo na razlike med vprašalnimi vsebinskimi odvisniki in oziralnimi odvisniki.

Pomembna razlika med vprašalnimi in oziralnimi zaimki v vezniški vlogi je, da stavčnočlenska vloga vprašalnega zaimka na to, v katerih odvisnikih je lahko zaimek rabljen, ne vpliva. Nasprotno lahko samostalniški oziralni zaimki (*kdor*, *kar*) uvajajo le vezljive odvisnike, prislovni pa le prislovne in znotraj njih krajevni le krajevne, časovni le časovne. Na primeru zaimkov *kjer* in *kje* – drži pa tudi za ostale – velja, da *kjer* lahko uvaja le krajevni odvisnik, ker se ozira na kraj, izražen v odnosnici matičnega stavka. *Kje* krajevnega odvisnika ne more uvajati, ampak praviloma nastopa v predmetnem odvisniku. Zaimek *kje* ohranja prislovnost le v stavku, ki ga uvaja, nima pa vpliva na stavčnočlensko vlogo odvisnika kot celote. Vprašalni zaimki lahko uvajajo nekatere prislovnodoločilne odvisnike le z izraženo odnosnico (gl. razdelek 2.2.2.1.5).

¹⁴ Podrobneje o podvrstah vprašalnih rab gl. Zajc 1969, Škvorc 2021 in Toporišič 2004: 309.

2.2.2.1 Vrste odvisnikov

2.2.2.1.1 Prilastkov odvisnik

Tako vprašalni kot oziralni odvisniki uvajajo prilastkove odvisnike. Samostalniške odnosnice oziralnih in vprašalnih prilastkovih odvisnikov se sicer razlikujejo. Najpogostejše kolokacije samostalnika in oziralnega zaimka so:¹⁵ *čas, ko; leto, ko; dan, ko; trenutek, ko; mesto, kjer; kraj, kjer; država kjer; obdobje ko; prostor, kjer; minuta, ko; območje, kjer; teden, ko; ura, ko; mesec, ko; svet, kjer; stoletje, ko.*

[12] *Na mestu, kjer je nekdaj rasel mogočen hrast, že sto let stoji vaški zvonik.*

Najpogostejše kolokacije samostalnika in vprašalnega zaimka pa so:¹⁶ *vprašanje, kako; način, kako; vprašanje, kaj; vprašanje, zakaj; razlog, zakaj; vprašanje, kdo; vprašanje, kakšen; vprašanje, koliko; nasvet, kako; vprašanje, kateri; vprašanje, kdaj; načrt, kako; primer, kako; vprašanje, kje; ideja, kako; navodilo, kako.*

[13] *Poleg vprašanja, kje bodo gostje spali, je pomembnejše vprašanje, kje bodo kongresni gostje parkirali.*

Najpogostejše samostalniške odnosnice vsebinskih in oziralnih prilastkovih odvisnikov se torej ne prekrivajo, ampak izključujejo: kolokabilnost samostalniških odnosnic in oziralnih zaimkov je omejena: *kjer* se povezuje le s samostalniki s pomenom kraja, npr. *mesto, država*. *Ko* se povezuje le s samostalniki s pomenom časa, npr. *čas, leto, dan*. Vprašalni zaimki te omejitve nimajo, s samostalnikom *vprašanje* se povezujejo vsi vprašalni zaimki. Samostalniki na tem mestu so večinoma tvorjeni iz glagolov rekanja, mišljenja in zaznavanja. Če oziralni odvisnik izraža situacijo in ne konkretnega kraja, časa, je možna tudi povezava samostalnikov, ki se sicer povezujejo s vprašalnimi zaimki (14).

[14] *Tista vprašanja, kjer smo že prišli blizu, zapremo v čim krajšem času.*

2.2.2.1.2 Osebkov odvisnik

Oziralni osebkov odvisnik je pogost in med osebkovimi odvisniki tipičen, saj izraža udeležensko vlogo vršilca (Ž⁺ in navadno Č⁺), ki je tudi sicer tipični osebek (Žele 2017: 85–86, 89) (zgled 15). Vsebinski osebkov odvisnik je redek, položajno praviloma vezan na remo (Gabrovšek 2023a: 119),¹⁷ zgrajeno pa omejen na

15 [tag="S.*"] [word=","] [lemma="kakršen|kolikršen|kjer|kamor|koder|dokoder|odkoder|kadar|kakor|kolikor|ko"]

16 [tag="S.*"] [word=","] [lemma="kdo|kaj|kakšen|kolikšen|kateri|kje|kam|kod|odkod|kdaj|doklej|kako|koliko|zakaj"]. Iz ukaza smo izpustili najpogostejši veznik *ki*, saj med vprašalnimi zaimki nima vzporednega zaimka, ter zaimka *kdor* in *kar*, saj ne uvajata prilastkovih odvisnikov.

17 Ki je tudi sicer za osebek netipični položaj.

strukturo prislov + *biti* + osebkov odvisnik – to velja za vse vsebinske osebkove odvisnike; znotraj njih tudi za odvisnike, ki jih uvajajo vprašalni zaimki (zgled 16).¹⁸

[15] *Kdor želi in more darovati več, številko pokliče večkrat.*

[16] *Jasno je, kdo je za kaj odgovoren.*

2.2.2.1.3 Predmetni odvisnik

Oziralni predmetni odvisnik najpogosteje izraža udeležensko vlogo vsebine; v tem primeru odvisnik uvaja zaimek *kar*. Ti primeri niso nujno zamenljivi s *kaj*, gl. razdelek 3.1. Oziralni predmetni odvisnik je edini, ki izraža udeležensko vlogo prejemnika (zgled 18). Vsebinski predmetni odvisnik in znotraj njega odvisniki, ki jih uvajajo vprašalni zaimki, so pogosti (19–20). Posebnost vsebinskih odvisnikov je premi govor, ki v odnosu do matičnega stavka nastopa kot predmet (20)¹⁹ – to za oziralne odvisnike ni možno.

[17] *Ukvarjal se bo s tem, kar ga zanima, kar resnično ljubi in dobro pozna.*

[18] *Pokala nihče ne dobi v trajno last, tistemu, ki ga osvoji trikrat, pa izročijo repliko.*

[19] *Ne vem, kaj se je dogajalo.*

[20] *Zdravnik bo ob obisku žensko vprašal naslednje: kdaj je bila zadnja menstruacija, kako je z menstrualnim ciklusom, koliko krvavi, ali je kri tekoča, ali je v kepah, ali opazi med krvjo tudi kako mrenico, ali so krvavitve boleče in kdaj so boleče.*²⁰

2.2.2.1.4 Povedkovodoločilni odvisnik

Funkciji povedkovega določila sta dve, in sicer pripis lastnosti (osebku se pripisuje lastnost: X je kaj/kakšen/kako) (zgled 21) in identifikacija (22–23) (ta podtip pove, kaj osebek je, oziroma ga natančneje definira; Páleš 1990: 38). Za oziralne odvisnike sta značilni obe vlogi, za vsebinske predvsem identifikacija.

[21] *To je vse, kar za zdaj lahko rečem.*

[22] *Galerija ni nekaj, kar bi nastalo kar tako zraven.*

[23] *Moja napaka je bila, da sem opozoril nase.*

2.2.2.1.5 Prislovnodoločilni odvisniki

Kot je v prispevku že večkrat omenjeno, lahko vprašalni zaimki uvajajo le posamezne odvisnike, in sicer skupaj z odnosnico, npr. (*ne*) *glede na to* (28). V teh zvezah so zamenljivi z oziralnopoljubnostnimi zaimki (Gregorčič – Gabrovšek

18 Števila posameznih odvisnikov ne navajamo zaradi prevelikega števila spremenljivk, ki jih korpusno ni mogoče zanesljivo iskati: zlasti to velja za vezljivost povedka matičnega stavka, ki določa stavčnočlensko vlogo odvisnika.

19 Zgled 20 je tudi primer priredno povezanih stavkov, ki sodijo v različen skladenjski naklon – o tem več v razdelku 2.2.2.3.

20 [lemma="vprašati"][]?[]word="\."[]lemma="kdo|kaj|kakšen|kolikšen|kateri|kje|kam|kod|odkod|kdaj|doklej|kako|koliko|zakaj"]

2024: 211). Preostalih prislovnodoločilnih odvisnikov vprašalni zaimki ne uvajajo. Medtem pa oziralni prislovni zaimki uvajajo večino prislovnodoločilnih odvisnikov: skoraj vse krajevne (24), del časovnih (25) in načinovnih (27) ter posamezne vzročnostne (26) (Žele 2016b: 301). Tu navajamo le nekaj zgledov, natančneje so obdelani v Gabrovšek – Žele 2019 in Gabrovšek 2023a: 138–206.

[24] *Najlepše je tu, kjer živim.*

[25] *Pohvalite sodelavce, kadar si to zaslužijo.*

[26] *Taki zadržki niso pravno zdržali, kolikor je prišlo do tožbe.*

[27] *Pojem le toliko, kolikor lahko.*

[28] *Pomagajte ne glede na to, kako se takrat počutite.*

2.2.2.2 Povezava z zaimkom v vlogi odnosnice v matičnem stavku

Vprašalni in oziralni zaimki se razlikujejo glede na to, s katerimi zaimki v vlogi odnosnice se povezujejo: vprašalni se povezujejo le s samostalniškimi in znotraj njih zlasti s kazalnima *ta*, *tisti*.²¹ Drugi zaimki so ob njih redki, prav tako se z vprašalnimi zaimki pojavljajo dvakrat redkeje kot z oziralnimi – če upoštevamo, da je vprašalnih zaimkov, povezanih z izraženo odnosnico, trikrat manj (309.339 : 1.821.487). Samostalniška kazalna zaimka se povezujeta z vsemi vprašalnimi zaimki (*to*, *kaj/kako/kje* ipd.). Odnosnica služi predvsem kot kazalnik stavčnoočlenske funkcije in kot zaimek, ki povzame celotno vsebino odvisnika. Odvisniki so praviloma predmetni (zgleda 17, 18).

Oziralni zaimki²² se z zaimki v vlogi odnosnice povezujejo pogostejše in z več vrstami zaimkov: odnosnica pri oziralnih odvisnikih poleg stavčnoočlenske uvrstitve dodaja tudi pomenski odtonek (Gabrovšek 2023b: 47), npr. *tam*, *kjer* : *tja*, *kjer*; *vse*, *kar* : *to*, *kar* : *nekaj*, *kar* : *nič*, *kar*. Med oziralnimi zaimki izrazito izstopa *ki*, pri katerem je odnosnica obvezna. V vlogi odnosnice se pojavlja večina zaimkov, najpogostejše pa *ves*, *tisti*, *ta*, *takrat*, *nekaj*, *tam*. Odnosnica in oziralni zaimek morata pripadati isti besedni vrsti (*to*, *kar* = samostalniški; *tam*, *kjer* = krajevni prislov), zveze kot **to*, *kjer* so zato napačne. Odnosnica pri oziralnih odvisnikih te predvsem napoveduje in tako v večini primerov deluje izrazito kataforično (Gabrovšek 2024c: 116–117).

[29] *Se je zgodilo karkoli, kar bi jaz moral vedeti?*

2.2.2.3 Priredno povezana zaimka in odvisnika

Priredno se povezujejo besede ali stavki, ki pripadajo isti kategoriji (Zhang 2023: 40; Gabrovšek 2024c: 71). Vprašalnih in oziralnih zaimkov ter vsebinskih in ozi-

21 [tag="[ZR].*"] [word="", "][lemma="kdo|kaj|kakšen|kolikšen|kateri|kje|kam|kod|odkod|kdaj|doklej|kako|koliko|zakaj"]

22 [tag="[ZR].*"] [word="", "][lemma="kdor|kar|kakršen|kolikršen|kjer|kamor|koder|dokoder|odkoder|kadar|kakor|kolikor|ko|ki"]

ralnih odvisnikov priredno ne moremo povezati, kljub temu da opravljajo iste stavčnočlenske vloge (razen izjem, obravnavanih v nadaljevanju) – to še dodatno kaže na veliko razliko v pomenu in položajih, kjer se pojavljajo. Vprašalni zaimki se med seboj priredno povezujejo dokaj pogosto (51.039 zadetkov) (zgled 30); omejitvev, kateri zaimki so med sabo povezani, ni, najpogostejša zveza je *kaj in kako*.²³ Oziralni zaimki se priredno povezujejo zelo redko (553 zadetkov) (zgled 31), med sabo pa so lahko povezani le zaimki, ki zamenjujejo isto besedno vrsto, torej le samostalniški, pridevniški in prislovni. *Kdor in kar* priredno ne moreta biti povezana, saj se *kdor* nanaša na kategorijo živo in človeško, *kar* pa na kategorijo neživo, odnosnica pa je le ena (torej sodi v kategorijo ali živo ali neživo), kar pomeni, da eden od zaimkov ni povezan.²⁴ Našli smo zgolj nekaj potencialno sprejemljivih primerov priredne povezave vprašalnega in oziralnega zaimka, vsi so z zaimkom *kar* (32).

[30] *Nihče ne ve, kaj in kako razmišljamo.*²⁵

[31] *Igramo, kadar in kolikor želimo sami.*²⁶

[32] *Strinjam se s tem, kar in kako piše.*

Podobno velja za povezavo vsebinskega in oziralnega odvisnika: našli smo le nekaj slovničnih sprejemljivih zgledov, vsi vsebujejo *kar*. Čeprav se obe lastnosti pojavljata sporadično, kažeta, da se *kar* med oziralnimi zaimki obnaša drugače – in da je delno prekriven s *kaj*.

[33] *Povedali boste tisto, kar mislite in kaj čutite.*

Odvisniki, ki znotraj vsebinskih odvisnikov sodijo v različne skladenjske naklone, so lahko povezani priredno, kar dodatno kaže na smiselnost delitve odvisnikov na oziralne in vsebinske: razlika med vsebinskimi in oziralnimi odvisniki je večja kot razlika med podvrstami vsebinskih odvisnikov, zgleda 20, 34). Oziralni in vsebinski prilastkov odvisnik sta lahko povezana zaporedno, pri čemer je oziralni pred vsebinskim (Gabrovšek 2023a: 18) (zgled 35).

[34] *Niti pomislil ni, da bo imel vzporedno kariero in kako se bo ta razvijala.*

[35] *Zgodovinski podatek, ki ga navajajo Knjige kraljev, da je odpravil višine, je vključen v opis.*

23 To je tudi dokaz, da gre v teh primerih za katalipso (vzratno elipso) celega stavka (Gabrovšek 2024c: 130), saj samostalni in prislov ne moreta biti povezana priredno, tu pa sta lahko.

24 To kaže tudi primer ločno povezanih oziralnih zaimkov: *Postanite nekdo, ali nekaj, o komer, ali čemer, bomo z veseljem pisali*. Koda CQL: [tag="Zz.*"] [tag="Vp"] [tag="Zz.*"]

25 [lemma="kdo|kaj|kakšen|kolikšen|kateri|kje|kam|kod|odkod|kdaj|doklej|kako|koliko|zakaj"] []? [tag="Vp"] [lemma="kdo|kaj|kakšen|kolikšen|kateri|kje|kam|kod|odkod|kdaj|doklej|kako|koliko|zakaj"]

26 [lemma="kdor|kar|kakrašen|kolikršen|kjer|kamor|koder|dokoder|odkoder|kadar|kakor|kolikor|ko"] [tag="Vp"] [lemma="kdor|kar|kakrašen|kolikršen|kjer|kamor|koder|dokoder|odkoder|kadar|kakor|kolikor|ko"]

2.2.2.4 Priredna povezava vprašalnega in oziralnega odvisnika s samostalnikom, prislovom ali pridevnikom

Odvisnik je s samostalnikom, prislovom ali pridevnikom lahko povezan priredno, če opravljata isto stavčnočlensko in udeležensko vlogo (gl. prejšnji razdelek). Take povezave so veliko bolj značilne za oziralne odvisnike (36, 38–39) kot za vsebinske (37). Frekvenca zveze samostalnika in oziralnega odvisnika: 12.822 pojavitev. Frekvenca zveze samostalnika in vprašalnega odvisnika: 552 pojavitev. V teh primerih vprašalni zaimek, priredno povezan s pridevnikom, ne more stati, lahko pa odvisnik uvajata *ki* in *da*.

[36] *Srčni bolniki in tisti, ki imajo moten krvni obtok, bodo dan preživel brez posebnih težav.*²⁷

[37] *Zelo boste pozorni na okolico in to, komu lahko zaupate.*²⁸

[38] *Podnevi in kadar je suho, se skriva v senci žive meje.*²⁹

[39] *Samskih, razvezanih in takšnih, ki živijo v partnerstvu na daljavo, je čedalje več.*³⁰

2.2.2.5 Možnost elipse v odvisniku

Za vprašalne zaimke v vezniški vlogi je značilno, da je lahko celotni odvisnik (z izjemo vprašalnega zaimka) izpuščen, tj. v elipsi. Taka krajšava ni možna pri členku in vezniku *ali*. Pri oziralnih zaimkih to – z izjemo zaimka – ni možno (zgled 42). S tem je povezovalna vloga oziralnih zaimkov še dodatno vidna, saj povezujejo odvisni (so stavčni člen znotraj odvisnika) in matični stavek – če katerikoli stavek ni izražen v celoti, razmerje ni slovnično.

[40] *Res ne vem, zakaj.*

[41] **Živim, kjer.*

[42] *Kaj pa takrat, ko ...?*

2.2.2.6 Odvisnik kot del primerjalnega odvisnika

Oziralni odvisnik lahko kot celota stoji za primerjalnim veznikom: odvisnik kot celota je torej primerjalni, za primerjavo pa služi oziralni stavek. Vprašalni zaimek in s tem vsebinski odvisnik na tem mestu ne more stati.

[43] *Nismo več slišali drugega, kot kar je o njem dejal bivši predsednik.*³¹

[44] *Ko iščete bančno posojilo, ravnajte enako, kot kadar iščete najugodnejšega dobavitelja za svoje podjetje.*

[45] *Ne moremo vam sporočiti drugega kot to, kar smo zapisali v našem odgovoru 23. septembra 1998.*³²

27 [tag="S.*"] [tag="Vp"] [lemma="tisti"] [word=","] [word="ki"]

28 [tag="S.*"] [tag="Vp"] [lemma="tisti|ta"] [word=","] [tag="Zv.*"]

29 [tag="R.*"] [lemma="in|ali"] [lemma="kjer|koder|kamor|kadar|dokler"]

30 [tag="P.*"] [word="in|ali"] [lemma="tak|takšen"] [word=","]

31 [word="kakor|kot"] [lemma="kdor|kar|kakrašen|kolikršen|kjer|kamor|koder|dokoder|odkoder|kadar|kakor|kolikor|kateri"] [word!="koli"]

32 [word="kakor|kot"] [tag="Z.*"] [word=","] [lemma="kdor|kar|kakrašen|kolikršen|kjer|kamor|koder|dokoder|odkoder|kadar|kakor|kolikor|kateri"] [word!="koli"]

2.2.3 Uvajanje nematičnih dopolnil

Tvorba nematičnih dopolnil je značilna za vse oziralne zaimke, z izjemo *kdor* (Gabrovšek 2019), zlasti pa za veznik *ki*, pri katerem delež nematičnih dopolnil v korpusu Gigafida 2.0 predstavlja 50 % pojavitev (Gabrovšek – Krvina 2025; o tem tudi že Sovrè 1939). Za zaimek *kar* je značilno nanašanje na celotni nevezniški stavek, kar je sicer tipična lastnost priredij (Gabrovšek 2024č: 75). Tvorbo nematičnih dopolnil omogoča ravno navezava na zgolj en stavčni člen v nevezniškem stavku (to je nanašalnica in ne (več) odnosnica): medtem ko odvisnik odnosnico pomensko omejuje (restriktivna vloga je namreč za podredja definicijska (Gabrovšek 2024a: 75–77)), pa nanašalnica predstavlja le pomensko izhodišče za nov stavek. Vprašalni zaimki te povezave ne zmorejo, saj se nanašajo na neznano, nedoločeno pojavnost in se zato na stavčni člen nevezniškega stavka ne morejo nanašati.

[46] *Denar so prispevali krajani, pri čemer so opravili tudi veliko prostovoljnega dela.*

[47] *Leta 1985 je bil najmlajši svetovni prvak Rus Gari Kasparov z 22 leti, ki je takrat premagal Anatolija Karpova.*

Vprašalni zaimki nematična dopolnila uvajajo le sporadično, ko pride do navideznega podvajanja stavčnočlenskih vlog: za vlogo predmeta »tekmujeta« dva elementa (v zgledu 48 sta to *lovskih spretnosti* ter *kako zalesti in ubiti plen*), pri čemer se med nematična dopolnila premakne stavčni element.

[48] *Mati jih uči lovskih spretnosti, kako zalesti in ubiti plen.*

Zveza samostalnika in vprašalnega zaimka vedno uvaja prilastkov odvisnik, lastnoimenski samostalniki pa se z vprašalnimi zaimki ne povezujejo, torej prilastkovih odvisnikov ne tvorijo. To poudarjamo zato, ker zveze občnih samostalnikov in oziralnih zaimkov praviloma tvorijo nematična dopolnila (Gabrovšek – Krvina 2025).

2.2.4 K-premik

Pri k-premiku se vprašalnica (vprašalni zaimek) iz odvisnika premakne na začetek matičnega stavka, čeprav bi glede na vezljivost in družljivost obeh povedkov morala biti v odvisniku (Golden 1996; Hladnik 2018: 76; Gabrovšek 2024a: 82). Vprašalni zaimek se torej pomakne na začetek dvostavčja, odvisnik pa uvaja veznik *da* kot najbolj splošnopomenski podredni veznik. V zgledu 49 se tako *od kod* navezuje na *prihajate* in ne na *mislite*. Glagol *prihajati* namreč predvideva prislovno določilo kraja, *misliti* pa ne. Pri oziralnih zaimkih je to možno le za *ki* in *kar* (50).

[49] *Od kod drugi mislijo, da prihajate?*

[50] *To bi bilo moje stališče, ki pa mislim, da je v bistvu vključeno v drugem sklepu.*

2.2.5 Možnost vstavitve parenteze med odnosnico in odvisnik

Med odnosnico in oziralni odvisnik, zlasti prilastkov, je možno vstaviti parentezo. Primerov, kjer bi bila parenteza vstavljena med odnosnico in vsebinski odvisnik (tu se nismo omejevali le na odvisnike, ki jih uvajajo vprašalni zaimki), nismo našli. Ti primeri so redki tudi pri oziralnih odvisnikih.

[51] *Da je pisateljica – to doda z nasmehom – ki je obiskovala isto šolo kot Agatha Christie, na pravi poti, je pokazala tudi prodaja njenih knjig.*³³

3 PREKRIVANJE LASTNOSTI

V tem poglavju predstavljamo zaimke, ki nastopajo v istih skladijskih okoljih.

3.1 Razmerje med *kaj* in *kar*

Zaimka *kaj* in *kar* sta edina, ki lahko stojita v istih skladijskih okoljih, pri čemer ohranjata svoj pomen in lastnosti, ki jih delita z ostalimi vprašalnimi in oziralnimi zaimki: *kaj* izraža neznanost, nedoločeno, *kar* pa istega udeleženca kot odnosnica. Razlog, da se lahko oba zaimka pojavljata na istem mestu, je, da oba uvajata odvisnike z udeležensko vlogo vsebine (Gabrovšek – Žele 2019: 489; Gabrovšek 2023a: 98). Pogoji, da lahko v odvisnikih z enako zgradbo (a seveda z različnim pomenom povedi) uporabimo *kaj* in *kar*, je glagol rekanja, mišljenja, zaznavanja v matičnem stavku, tipični so: *ugotoviti, izvedeti, razumeti, zanimati, reči, povedati, naučiti, govoriti, videti, pokazati, potrebovati, pomeniti*.³⁴ Kjer je možen zaimek *kaj*, je tudi *kar*; obratno ne velja nujno (zgleda 56 in 56a). Presek možnosti uporabe obeh zaimkov na istem mestu je torej majhen, a nezanemarljiv.

[52] *Evropejcem ne povedo, kaj se v resnici v Evropi dogaja.*

[53] *Možaka sta drug drugemu povedala, kar jima je ležalo na duši.*

[54] *Razumem, kaj bi rada povedala.*

[55] *Znanost skuša razumeti, kar je ustvarjeno.*

[56] *Dela, kar hoče.*

[56a] **Dela, kaj hoče.*

3.2 Zaimek *kateri*

Zaimek *kateri* je poseben, saj se obnaša kot vprašalni (57) in oziralni zaimek³⁵ (58–60): nastopa namreč v vseh skladijskih okoljih, značilnih za vprašalne in oziralne zaimke. *Kateri* lahko v predložnih sklonih uvaja le prilastkove in vezljive odvisnike, ne pa tudi krajevnega ali časovnega odvisnika – s to lastnostjo je bližje

33 [tag="So.*"] [word="\-"] [lemma="ta"] []{1,5} [word="\-"] [tag="Vd[Z[zv].*"] within <s/>

34 Vsi primeri naštetih glagolov niso tudi povedki matičnega stavka: nabor je treba vzeti bolj kot okvirni seznam.

35 Ter kot poljubnostni: *Poznate katere od slovenskih zvezd?* Vse tri rabe opisuje eSSKJ.

vprašalnim zaimkom, a so samostalniške odnosnice prekrivne z tistimi, ki uvajajo oziralne prilastkove odvisnike. *Kateri* je v roditelju lahko del samostalniške besedne zveze, pri čemer lahko stoji pred samostalnikom ali za njim. Uvaja tudi nematična dopolnila (60).

- [57] *V kateri dejavnosti dela največ Slovencev?*
- [58] *Da bi lahko razumeli svet, v katerem živimo, se moramo vrniti v zgodovino.*
- [59] *Kristalizacija je proces, katerega rezultat je nastanek kristalov.*
- [60] *Okoli mestnega obzidja je bilo pokopališče, ostanki katerega so vidni še danes.*

4 MEJNI ZGLEDI IZ KORPUSA GIGAFIDA 2.0

Sporadično se oziralni zaimki pojavljajo na mestu vprašalnih in obratno. Večino zgledov lahko razumemo kot napačne, potencialna izjema je zgled 61. V zgledu 64 bi namesto *kjer* moral biti *kje*. *Kjer* se ne more nanašati na nobeno besedo v matičnem stavku, saj nobena ne izraža kraja – namesto njega je zato lahko le *kje*, poleg tega se odnosnica (*ne*) *glede na to* ne povezuje z oziralnimi zaimki.

- [61] *?Zadovoljna sem s tem, kjer sem.*³⁶
- [62] **O tem, kjer graditi in kaj, praviloma odločajo interesi tistih, ki s projekti kaj zaslužijo.*
- [63] **Zgradila bo Planico, kakšno bo potrebovala.*
- [64] **To je korak naprej glede na to, kjer smo bili včeraj ali danes.*

5 TABELARNI PREGLED LASTNOSTI VPRAŠALNIH IN OZIRALNIH ZAIMKOV

V preglednici 1 prikazujemo lastnosti vprašalnih in oziralnih zaimkov. Opredelitve v njej so povzetek predhodnih razdelkov in so tudi zaradi tabelarnega prikaza nujno poenostavljene.

Preglednica 1: Tabelarni pregled lastnosti vprašalnih in oziralnih zaimkov

Lastnost	Vprašalni zaimki	Oziralni zaimki
nanašanje	neznani, nedoločeni nanosnik iz širokega nabora	eden, točno določeni nanosnik
udeleženske vloge v odvisnikih	vsebina	vršilec, prejemnik, prizadeto, vsebina
raba v slovarskih razlagah	ne	da
tvorba zaimka s koli	ne	da
uvajanje vprašalnega stavka	da	ne
prilastkov odvisnik	da	da
osebkov odvisnik	redko	pogosto
predmetni odvisnik	pogosto	da

36 [tag="Z.*"] [word=","] [word="kjer|ko"]

Lastnost	Vprašalni zaimki	Oziralni zaimki
povedkovodoločilni odvisnik	redko	da
prislovnodoločilni odvisnik	sporadično	pogosto
povezava z odnosnico	redko	da
priređna povezava dveh zaimkov in odvisnikov	da	redko
priređna povezava odvisnika s samostalnikom, prislovom ali pridevnikom	redko	da
možnost elipse v odvisniku	da	ne
odvisnik kot del primerjalnega odvisnika	ne	da
raba v nematičnih dopolnilih	sporadično	pogosto
k-premik	da	le s ki
možnost vstavitve parenteze med odnosnico in odvisnik	ne	redko

6 ZAKLJUČEK

Prispevek je prikazal, da je večina lastnosti vprašalnih in oziralnih zaimkov izključevalnih in dopolnjujočih hkrati: v določenem položaju se ali uporablja le ena vrsta zaimkov ali pa se njuna raba razlikuje glede na pomen. *Kaj* in *kar* se v določenih primerih lahko rabita v istih položajih (čeprav z različnim pomenom povedi kot celote), enako velja za *kateri*, ki sodi v obe skupini zaimkov.

VIRI IN LITERATURA

- Ahačič 2017** = Kozma Ahačič, *Slovnica na kvadrat*, Ljubljana: Založba Rokus Klett, 2017.
- Bajec 1972** = Anton Bajec, Relativa in indefinita v slovenščini, *VIII. seminar slovenskega jezika, literature in kulture*, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 1972, 24–34.
- Benić 2024** = Mislav Benić, Odnosna rečenica: semantički pristup, *Jezikoslovlje* 25.1 (2024), 1–68, DOI: <https://doi.org/10.29162/jez.2024.1>.
- Cazinkić 2000** = Robert Cazinkić, Oziralni prilastkovi odvisniki, *Jezik in slovnstvo* 46.1–2 (2000), 29–40.
- Cazinkić 2001** = Robert Cazinkić, Kategorizacija in razvrstitev oziralnikov *ki* in *kateri*, *Slavistična revija* 49.1–2 (2001), 55–73.
- Fran** = *Fran, slovarji* Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 2014–, različica 8.0, <https://fran.si>.
- Gabrovšek 2019** = Dejan Gabrovšek, Tipologija nestavčnočlenskih nematičnih dopolnil v slovenščini, *Jezikoslovni zapiski* 25.2 (2019), 83–96, DOI: <https://doi.org/10.3986/JZ.25.2.5>.
- Gabrovšek 2023a** = Dejan Gabrovšek, *Slovenska zložena poved z vidika stopenj odvisnosti*, doktorska disertacija, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, 2023.
- Gabrovšek 2023b** = Dejan Gabrovšek, Vloga odnosnice v slovenski podredno zloženi povedi, *Jezik in slovnstvo* 68.3 (2023), 43–55, DOI: <https://doi.org/10.4312/jis.68.3.43-55>.
- Gabrovšek 2024a** = Dejan Gabrovšek, Criteria for Subordination in Slovenian Multi-Clause Sentences, *Jezikoslovlje* 25.1 (2024), 69–95, DOI: <https://doi.org/10.29162/jez.2024.2>.

- Gabrovšek 2024b** = Dejan Gabrovšek, Besedni red veznika: slovarski in skladenjski pogled, v: *Pleteršnikova dediščina: ob stoletnici smrti Maksa Pleteršnika*, ur. Marko Jesenšek, Maribor: Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba, 2024 (Zora 154), 226–239. DOI: <https://doi.org/10.18690/um.ff.3.2024.15>.
- Gabrovšek 2024c** = Dejan Gabrovšek, Backwards Anaphora and Backwards Ellipsis in Slovenian Multi-Clause Sentences, *Slovenski jezik – Slovene Linguistic Studies* 16 (2024), 111–137. DOI: <https://doi.org/10.3986/16.1.05>.
- Gabrovšek 2024č** = Dejan Gabrovšek, Criteria for Coordination in Slovenian Multiclausal Sentences, *Slavistica Vilnensis* 69.1 (2024), 67–86, DOI: [https://doi.org/10.15388/SlavViln.2024.69\(1\).5](https://doi.org/10.15388/SlavViln.2024.69(1).5).
- Gabrovšek 2025** = Dejan Gabrovšek, Jezikovna (ne)pravilnost slogana »Kaj je notri, šteje«, *Jezikovna svetovalnica* (2025), <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/>.
- Gabrovšek – Krvina 2025** = Dejan Gabrovšek – Domen Krvina, Nematicna dopolnila s poudarkom na vezniku *ki* in formalnih kriterijih za njihovo določanje, *Slavistična revija* 73.2 (2025), 277–294, DOI: <https://doi.org/10.57589/srl.v73i2.4237>.
- Gabrovšek – Žele 2019** = Dejan Gabrovšek – Andreja Žele, Tipologija stavčnočlenskih odvisnikov v slovenščini, *Slavistična revija* 67.3 (2019), 487–507.
- Gigafida 2.0** = Simon Krek idr., *Corpus of Written Standard Slovene Gigafida 2.0*, Slovenian language resource repository CLARIN.SI, 2019, <http://hdl.handle.net/11356/1320>.
- Golden 1996** = Marija Golden, K-premik in skladenjski otoki v slovenski skladnji, *Razprave SAZU* 15 (1996), 237–253.
- Gregorčič 2021** = Kristina Gregorčič, Pomenske lastnosti in značilnosti rabe slovenskih oziral-nopoljubnostnih zaimkov, *Slovenski jezik – Slovene Linguistic Studies* 13 (2021), 61–84. DOI: <https://doi.org/10.3986/sjls.13.1.04>.
- Gregorčič 2024** = Kristina Gregorčič, The Use, Meaning and Functions of Slovene Bare Pronouns, *Slovenski jezik – Slovene Linguistic Studies* 16 (2024), 27–57, DOI: <https://doi.org/10.3986/16.1.02>.
- Gregorčič – Gabrovšek 2024** = Kristina Gregorčič – Dejan Gabrovšek, Skladenjsko-pomenska analiza stavkov z uvažalnimi oziralnopoljubnostnimi vezniki, *Slavia centralis* 17.2 (2024), 198–218. DOI: <https://doi.org/10.18690/scn.17.2.198-218.2024>.
- Gregorič 2015** = Jože Gregorič, *Kostelski slovar*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2015, <https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=197&View=1&Query=%2A>.
- Hladnik 2018** = Marko Hladnik, Povzemalni zaimki v oziralnih odvisnikih, *Jezikoslovni zapiski* 24.1 (2018), 63–78, DOI: <https://doi.org/10.3986/JZ.24.1.6933>.
- Kordić 1995** = Snježana Kordić, *Relativna rečenica*, Zagreb: Hrvatsko filološko društvo – Matica hrvatska, 1995.
- Krvina – Žele 2018** = Domen Krvina – Andreja Žele, Vezniki: poskus opredelitve njihove vloge v slovenskih zloženih povedih, *Jezikoslovni zapiski* 24.1 (2018), 7–25. DOI: <https://doi.org/10.3986/JZ.24.1.6929>.
- Páleš 1990** = Emil Páleš, Sémantické roly slovenských slovies, *Jazykovedný časopis* 41.1 (1990), 30–48.
- Pogorelec 2021** = Breda Pogorelec, *Veznik v slovenščini*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2021 (Lingua Slovenica Fontes 3).
- Snoj 2016** = Marko Snoj, *Slovenski etimološki slovar*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2016, <https://fran.si/iskanje?View=1&Query=%2A&FilteredDictionaryIds=193>.
- Sonnenhauser – Wandl 2020** = Barbara Sonnenhauser – Florian Wandl, Relative Clauses, v: *Encyclopedia of Slavic Languages and Linguistics Online*, ur. Marc L. Greenberg – René M. Genis, Leiden: Brill, 2020, DOI: https://doi.org/10.1163/2589-6229_ESLO_COM_032033.
- Sovrè 1939** = Anton Sovrè, Oziralni odvisnik – sintaktični omnibus, *Slovenski jezik* 2 (1939), 88–102.
- Škvorc 2021** = Ines Škvorc, Odločevalna vprašanja in tipi odgovorov nanje v češčini v primerjavi s slovenščino, *Jezikoslovni zapiski* 27.2 (2021), 49–65, DOI: <https://doi.org/10.3986/JZ.27.2.03>.
- Toporišič 1992** = Jože Toporišič, *Enciklopedija slovenskega jezika*, Ljubljana: Cankarjeva založba, 1992.
- Toporišič 2004** = Jože Toporišič, *Slovenska slovnica*, Maribor: Obzorja, 2004.
- Trojar 2025** = Mitja Trojar, Slovenski metajezik in jezikoslovna terminologija v besedilnem kontekstu, *Slavistična revija* 73.2 (2025), 223–240, DOI: <https://doi.org/10.57589/srl.v73i2.4248>.
- Zajc 1969** = Metka Zajc, Odločevalna in dopolnjevalna vprašanja, *Jezik in slovstvo* 14.1 (1969), 19–21.

- Zhang 2023** = Ning Zhang, *Coordinate Structures*, Cambridge: Cambridge University Press, 2023, DOI: <https://doi.org/10.1017/9781009326643>.
- Žele 2016a** = Andreja Žele, Odvisniki v slovenščini: vsebinski odvisniki in nepravni prislovnodoločilni odvisniki, *Slavistična revija* 64.2 (2016), 81–94.
- Žele 2016b** = Andreja Žele, Tipologija odvisnikov v slovenščini: merila, v: *Toporišičeva obdobja*, ur. Erika Kržišnik – Miran Hladnik, Ljubljana: Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik, 2016, 299–306.
- Žele 2017** = Andreja Žele, Razmerje osebek proti osebkov odvisnik v slovenskih povedih, *Slavistična revija* 65.1 (2017), 81–97.

SUMMARY

Properties of Interrogative and Relative Pronouns and the Differences between Them

This article presents the main differences in meaning and usage between interrogative and relative pronouns. Interrogative pronouns denote an unknown or indefinite entity, whereas relative pronouns refer to a correlative or an antecedent noun. Interrogative pronouns appear in interrogative sentences and content clauses, but they rarely introduce supplementary clauses. Relative pronouns, on the other hand, occur in relative clauses and supplementary clauses. The syntactic environments of interrogative and relative pronouns are mutually exclusive, meaning that an interrogative and a relative pronoun, as well as their respective clauses, cannot be coordinated. However, *kaj* and *kar* deviate from this rule. The pronoun *kateri* belongs to both groups.